

+ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, januar 1999
lětnik 49

1

Bože słowo za nas

Jezus Chrystus praji:

Hlej, ja sym pola was wšitke dny hač do skónčenja swěta. (Mat. 28, 20)

Tute hrono je hesto za lěto 1999 a chce nas přez cyte lěto přewodźeć. Kónc lěta a započatk noweho lěta hladamy husto wróco na zašće lěto, ale tež dopředka na nowe. Při tym so druhdy prašamy: Što drje nam nowe lěto přinjesje?

Naše hrono nam praji: Jezus Chrystus nas znaje. Wón kóždoho z nas znaje. A wón je kóždy dzeń pola nas, hdžež tež smy. Tute słowo Jezusa slubi nam, zo Chrystus nas samych njewostaji – tež w óčěžkich časach nic.

Ale druhdy so nam zda, zo je wón nas tola samych wostaji. Wězo wěmy a wěrimy, zo je Bóh w Jezusu do našeho swěta přišoť. Teho so tež wjeselimy. A hody smy na našich Božich službach přez naše kěrluše pokazali, zo temu tak je, wšak so nam připowědaše wulke hodowne wjesele wo přichadže Zbóžnika.

Ale wón wjac jako čłowjek mjez nami njeje. Kak spóznamy, zo je wón „pola nas wšitke dny hač do skónčenja swěta?“

Jezusa Chrystusa móžemy spóznać w jeho słowje, w słowje Swjateho pisma a wšudžom tam, hdžež so tute słowo připowěda. Potajkim tež w našich serbskich Božich službach, nutrnoscach a wosadnych popołdnjach; haj, wšudžom tam, hdžež so w Chrystusowym mjenje zhromadźujemy. Tak wón wšak po čěle wjac mjez nami njeje, ale wón nas tola samych njewostaji. Jezus Chrystus chce nas tež přez nowe lěto přewodźeć. Na to móžemy so spušćeć. Wón je swěrný. K njemu móžemy z našimi staroscemi a nuzami přińć. Wón naše próstwy slyši a chce nam k pomocy być. Jezus Chrystus je tež bratr tym, kiž su spytowani a kiž maja jenož hišće mať nadźije.

Tak móže nam hesto za lěto 1999 pomhać, zmužiće a troštowani do noweho lěta hić, a to, štož lětsa na nas čaka, přiwać.

Wšak njestejimy ženje sami. Chrystus je pola nas.

S. Albert

Foto: K.A.

*Bože žohnowanje, strowosć a čitosc
a wšitko, štož je wam za čěto a dušu
trěbne, přeje wam za 1999*

redakcija Pomhaj Bóh

Wutrobny džak

wšitkim, kiž su w zańdženym lěće w džěle za ewangelske serbstwo sobuskutkowali, njech je to byto sobudžěto na našich zarjadowanjach abo na našim časopisu, njech su to byli pohonjowace abo kritiske słowa abo njech je to byta pjenježna podpěra našeho džěta, njech je to byto džěto w swětle zjawnosće abo začichim. Wšitkim potajkim, znatym a njeznatym, wupraju džensa nanajwutrobniši džak za wšu prócu a za wšo džěto. Zapłać wam Bóh wašu lubosć.

S. Albert

Posedženje zwjazzkoweje zhromadźizny

Sobotu, 7. nowembra 1998, zetkach so čtonojo na Mnišej bašće w Budyšinje k so lětnje přewjedženemu zetkanju. Jako hosća witachmy knjeza Hartmanna z Drježdžan, kotryž skoro kóžde lěto naše poradźowanja wopyta a nam z wulkim zajimom za naše problemy z dobrej radu pomha. Hdyž je trjeba, wón za nas tež pola cyrkwinskeho wjednistwa Sakskeje w Drježdžanach jedna.

Započachmy zhromadźiznu z nutrnosću, kotruž měješe naš superintendent Albert. Slědowaše rozprawa superintendenty wo džěle w poslednim lěće. Dyrbju prajić, zo je so jara pilnje a wobstajnje džětaťo.

We wjace hač pjatnaće wosadach sakskeje a delnjošleskeje cyrkwe je so přerěznje tři abo štyri wosadnych popołdnjow abo Božich službow přewjedťo. We łazu wotměwamy němsko-serbsku Božu službu. W Klukšu so nam hišće poradźiťo njeje, jedne zetkanje ewangelskich Serbow k nutrnosći a ke kofejej zorganizować.

Wažny dypk běše tež naš časopis „Pomhaj Bóh“. Chcemy jón dale wudawać tež bjez wažneho wobšěrneho a dobrego sobudžěta Katy Malinkoweje. W tutym zwisku ma so tež financowanje wudaća „Pomhaj Bóh“ na nowe wašnje rjadować. Chcemy docpěć, zo so Zatožba za serbski lud we wotpowědnej měrje kaž pola wudawanja „Katolskeho Posoła“ wobdžěli.

K diskusiji steješe tež nowe rjadowanje njezdělskich nutrnoscow w serbskim rozhlósu. Katolski farar knjez msgr. Salowski, kotryž běše tež z hosćom hlowneje zhromadźizny našeho Serbskeho ewangelskeho towarstwa na reformaciskim swjedženju w Budestecach, bě stajiť próstwu, wusyłać dwójce katolsku a jedyn raz ewangelsku nutrnosć, a hdyž ma měsac pjeć njezdělow, ma so ekumeniske wusyłaťe činić. Kajke dyrbi tute być, wón hišće njewě. Po diskusiji dojednachmy so na to, zo ma wšitko tak wostać kaž je. Smy wšitcy Serbja a runoprawni, dže nam wo serb-

ske křesćanske słowo a nic wo katolske abo ewangelske.

A hišće jedyn dodawk: Rańše słowo za džeń so čita wob lěto wosom měsacow katolske a štyri měsacy ewangelske. Matematisce mamy tu někak dvě potojcy – jednu wjetšu a jednu mjeńšu. A to je tak rjadowane, to so njehodži změ-

nić. Słowčko hišće k serbskemu rozhlósej a tež k Serbskim Nowinam. Štóž jón słuha a je čita, dyrbi prajić, zo stej tak zapožoženej, zo ewangelscy Serbj a tež ateisća mało přinoškowjich zajima namakaja.

Zhromadźiznu skónčichmy z modlitwu a žohnowanjom.

Günter Wjenk

Kak dale z cyrkwu?

Štóž džensniši džeń wo cyrkwi słyšimy, njeje husto zwjeselace. Čitamy abo słyšimy, zo ličba wosadnych spada, zo tež w cyrkwi pjenjezy wjac njedosa haja, zo so wosady hromadže kładu a zo so fararjo runje tak kaž družy přistajeni cyrkweje z džěta pušća abo dočasnje do renty pōsćelu. A štóž swoje městno wobchowa, dostanje wjac džěta napožženy abo jemu so džělowy čas (a z tym mzda) skrōtši. Nochcu tu wo tym přemyslować, hač je woprawdže wšitko, štož wo tym słyšimy, tež woprawdže tak. Wěšte pak je, zo so w cyrkwi kruće lutuje a zo so wšudžom prašaja, što je hišće móžne. Nochcu tu tež za přičinami pytać a nikomu nochcu winu za to napožžić. Wažnišo hač to zda so mi starosc być, kotruž wjele wosadnych wupraja hdyž so prašaja: Kak dale z cyrkwu?

Ale štó je poprawom „cyrkweje“? Hdyž so njedawno w nabožinje tak prašach, so mi wotmołwi: biskop a cyrkwinska wyšnosť. A hdyž so z tym njespokojich, dodachu hišće: fararjo, kantorjo a přistajeni

wosady. Žanemu do mysłow njepřidže, zo smy my wšitcy kiž smy křćeni „cyrkweje“. Ja jim to wězo za zło njemějach, dokelž po mojim zdaću to tež wšitcy dorosceni sebi njewuwědomja.

Hdyž pak smy wšitcy cyrkweje, potom mamy za nju tež wšitcy zamołwitosć. Z tym pak njeměnu jenož zamołwitosć, zo ma cyrkweje za swoje nadawki stajnje tež trěbne financy, byrnjež to wězo tež k temu słuša. Ale měnju z tym tež naše sobudžěto. Wězo džětajaja mnozy hižo sobu, a za to jim džak słuša. Ale wjele tež hišće zbožka steja a mało abo samo nič za cyrkweje nječinja, tež hdyž k nej słušaja a bychu mōhli něšto činić. Tute sobudžěto móže so na wšelake wašnje stać, wšak su tež naše kmanosće wšelakore. Njeh sebi kōždy přemysluje, hđže a kak móže wōn sobudžětać. Mōžnosćowje dosć. A přispomnić chcu hišće, zo naša wěra so tež w skutkownej lubosći ke Chrystusowej cyrkwi pokaza, a to runje potom, hdyž ma wona wěšte problemy.

S. Albert

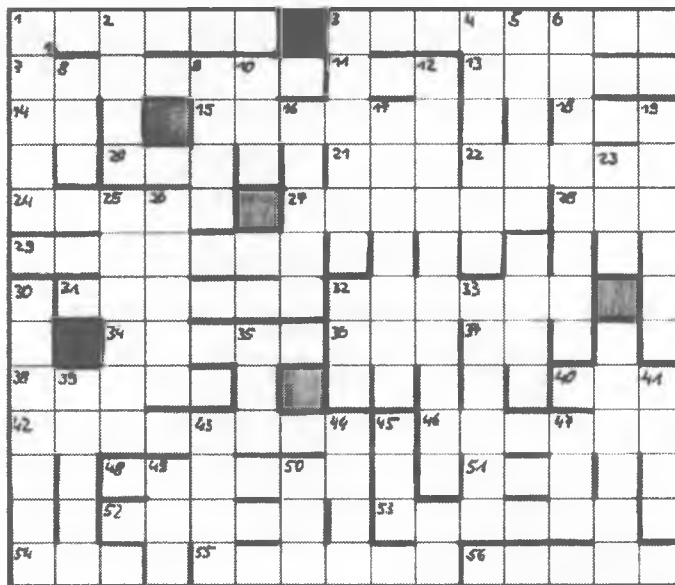
Wažne terminy za 1999

KUŁANSKI DŽEŃ:

8. februara na Michałskej farje

SERBSKI CYRKWINSKI DŽEŃ:

26./27. junija we Wochozach

Lube džěci!

Džensa sym za was wulku křižowku přihotowała. Přejuwam wjele wjesela při hōdanju, a snano wam mać abo nan druhy kusk pomhataj. Abo móžće to hižo sami?

Pokiw: Pismik dž so różno pisa (dwaj kašćikaj).

Wodorunje:

1. hra ze štabikami
3. tamne słowo za „lěkarka“
7. mjeno muža, kiž je 40 lět w pusćinje był
11. zwěrjatko, kiž při wodže bydli
13. wjacore „huby“ zwěrjatow
14. nic tam, ale ...
15. profet
18. zjawne jězdźidło
20. na tym móžeš so smykać
21. pōlsce „knjez“
22. rozkora
24. cyrkwinski swjedžeń w nalěću
27. wjeska pola Hodźija
28. stwa, rumnosť
29. wōn z črijow ..., dokelž stajnje wjetši bywa
31. muž, kiž hraje na pišćelach
32. krōtko za „džakowna“
34. reje bjez live-hudžby
36. rostlina, z kotrejež móže so wolij a drasty džětać
37. prašace słowo
38. hdyž něchtō něšto móže, ma ... wo tej wěcy
40. tok narodninam dostanješ
42. sym sanki na horu ...
46. kwětko ma pisane ...

48. jōnu, ..., trōjce

51. předmjeno wukupjerja Ruty
52. holče předmjeno
53. domy su so ..., wohnjowa wobora je přijěta
54. jědže po kolijach
55. hinaše słowo za zežiwidła
56. młoda kokoš

Padorunje:

1. scēnik
2. Herodes běše ...
3. trjebaš to, hdyž sy so zapisał
4. tkajerjo
5. maće woliwowe pldy z južnych krajow
6. kompot w nalěču
8. hrajka
9. cyrkwinski swjedžeń w zmje
10. nawoda klōštra
12. muž, kiž w Kanecach bydli
16. hrajer na dujerskim instrumenće
17. wozjewi pastyrjam přichad Jezusa
19. mudry muž w bibliji
23. swěčku wu...
25. hłōd ...
26. sylzy ...
30. z kolesom móžeš ...
32. čeho... mje myliš?
33. kwětki we wazy
39. wulka po dołhosći
41. pohib k hudžbje
43. nic holca, ale ...
44. młode howjado
45. dobra rada
47. rēka w Egyptowskej
49. nastajenje
50. „kral“ w Ruskej

Jadwiga Malinck

Ródny dom Jana Arnošta Frajšlaga spotorhany

Na Wjesnej dróze č. 1 we Wulkich Debsecach steješe hač do nalěča 1998 ródny dom serbskeho wučerja a komponista Jana Arnošta Frajšlaga. 1869 bě so tu narodził. Staršej měještaj w domje korčmičku a klamarstwo, připódlu wobdžětaštaj mału žiwnosć. Swojemu synej zmóžništaj wukubłanje na wučerja. Jako tajki skutkowaše wot lěta 1890 do 1932 w Hornjej

Hórce, hdžež dirigowaše serbski chór „Łužica“ a komponowaše spěwy, kiž su zdžěla džensa hišće woblubowane. Wón zemrě w léce 1951 w Hornjej Hórce.

Frajšlagowy ródny dom bě derje hladany. Bě jedyn z mało poměrnje originalnje zdžeržanych žiwnosćerskich statokow we wsy. Twarski stil a w běhu generacijow přewjedžene polěpšenja a přitwarjenja swěd-

Něhdyša Frajšlagic pinca je džensa bydlenski dom.

čachu wo něhdyšim žiwjenskim wašnju. Rjany napohlad škicachu z čorno-běłym šćepelom zakryte swisle na sewjernej stronje. Nětčiši wobseđerjo dom loni spotorhachu a natwarichu sej na jeho městnje džensnišemu stodej wotpowědowacy jednoswójbny dom.

Zwostała je jenož přez puć napřečo stejaca něhdyša Frajšlagic pinca, w kotrejž składowachu twory za korčmu a kla-

marstwo. Džensa je to separatny bydlenski dom na Wjesnej dróze č. 6. Napis nad pinčnym zachodom přeradža lěto natwara a inicialje wobseđerja: „1871 J.F.“

Po tym zo je so ródny dom spotorhał, dopomina lědma hišće něšto na serbskeho hudźbnika J. A. Frajšlaga. Jeho row na Budestečanskim kěrchowje bu hižo před lětami zrunany. Štož wostanje, su jeho spěwy. **T. M.**

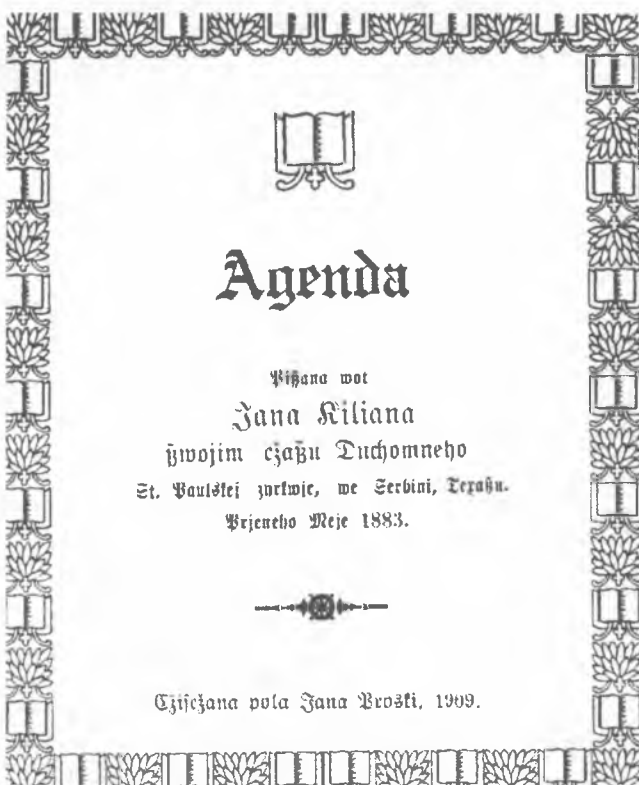
Frajšlagowy ródny dom we Wulkich Debsecach nazymu lěta 1997. Foće: T.M.

Texaska serbska agenda wuslědžena

Dotal njeznatu čišćanu serbsku knihu je wuslědžiła texaska wědomostnica Daphne Dalton Garrett. Jedna so wo 148 stronku agendu (cyrkwinski porjad) ewangelsko-lutherskeje cyrkwy z 1909.

Na jeje slědy storči knj. Garrett, hdyž dósta wot znateje w Texasu plastikowy měch z wałom w serbskej rěči čišćanych listnow. Wukopa so, zo běchu to strony serbskeje knihi, kotraž so njebě wjazata. Kniha bě njedospołna, pobrachowachu wjacore listna a titulne łopjeno. Po přehladanju wobsaha zwěsći texaski prof. Joseph Wilson, zo jedna so wo serbsku agendu. Wujasnić pak so njehodžeše, hdže a hdy bě so čišćala. Běchu so listna z Łužicy do Texasa póstałi?

Měsacy pozdžišo přinamachachu so z priwatneho wobsydstwa pobrachowace listna a titulne łopjeno:

Titulne łopjeno serbskeje agendy z Texasa

Agenda
Pišana wot
Jana Kiliana
Bwojim czažu Duchomneho
St. Paulskeje zorkwje,
we Serbini, Texašu.
Prjeneho Meje 1883.
Čziscžana pola Jana Proski,
1909.

Wotkryta bě so wurjadna wěc: Agenda, napisana wot serbskeho fararja Jana Kiliana na wuměnk, bě 25 lět po jeho smjerći wušta w Texasu, w čišćerni z Hóznicy pochadžaceho Serba Jana Proski. Hač dotal bě jenož znate, zo je Proška hdys a hdys někotre hrónčka a krótke teksty serbsce čišćał. Agenda je jenička serbska kniha, kotruž su serbscy wupućowarjo hdy wudali. Njeznate je, hač su so někotre eksemplary wjazali a so na kemšach w Texasu wužiwali.

Wobsah a rěč agendy přeslědži tuchwilu prof. Wilson, kotryž so hižo lětdžesatki ze stawiznami texaskich Serbow zaběra. Wón je tež čitar Pomhaj Bóh. **T.M.**

Niska je wokrjesne město Delnošlesko-hornjołužiskeho wokrjesa. Tu so w chorowni diakoniskeho wustawa Emaus lěkuja chori z wokoliny. 1996 so nowa kapatka poswjeći. Zwón w chódbje zwoni k nutnosóm a kemšam. Zwón ma němske napismo „Knježe, wostań pola nas.“

Tekst a foto: E. Bigonowa

Z cyrkwinskeho žiwjenja

Drježdžany: W sakskej krajnej cyrkwi wobdželi so 38 474 šulerkow a šulerjow na nabožinje w šuli. Jich wuwučuje nimo učerjow nabožiny 413 fararjow a 366 dalších cyrkwinskih sobudźěłačerjow.

Stuttgart. Za akciju „Chlěb za swět“ su so w lěće 1997 w Němskej 120 mio. hriwnow darili.

Powěšće

Rakecy: Rjany hodowny koncert w cyrkwi wuhotowaše chór Serbskeho gymnazija z Budyšina sobotu do druhého adwenta. We wysokej kwalifici

zanjese pod swojim dirigentom Friedemannom Böhmu, kantorom Budyskeje katolskeje wosady, němske a serbske hodowne spěwy. Dołhi přiklesk něhdže wosomdžesać wopytowarjow pokaza, zo běchu so poskićenja lubili. Koncert wospjeto waše so nazajtra w klósterskej cyrkwi w Pančicach. **T. M.**

Drježdžany: Sobotu, 12. decembra, woswječichu Drježdžanscy Serbjaz ekumeniskimi kemšemi 150lětny jubilej serbskich kemšow w sakskej stolicy. Rozprawu podamy w februarskim čisle. **T.M.**

Rakecy: Njedzelu, štwórtého adwenta, swječichu Rakečnjow z hromadnje z Njeswačanami serbske kemše w tudyšej farskej brožni. Předar bě farar Malink z Budyšina. Kemšam přizamkny so bjesada při kofeju. **T.M.**

Přeprašujemy

01.1. – Nowe lěto

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

03.1. – 2. niedzela po hodžoch

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michałskej farje (sup. Albert)

11.45 hodž. nutnosć w rozhtosu (farar Malink)

09.1. – sobota

14.30 hodž. wosadne popoždnje we Wuježku pola Wósporka (sup. Albert)

17.1. – 2. niedzela po Třoch kralach

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (farar Malink)

11.45 hodž. nutnosć w rozhtosu (sup. Albert)

21.1. – štwórtk

14.00 hodž. wosadne popoždnje w Bětej Wodže (sup. Albert)

30.1. – sobota

14.00 hodž. wosadne popoždnje w Klětnom (sup. Albert)

31.1. – 3. niedzela do póstneho časa

11.45 hodž. ekumeniska nutnosć w rozhtosu (msgr. Salowski/sup. Albert)

15.00 hodž. wosadne popoždnje we Łazu (sup. Albert)

06.2. – sobota

15.00 hodž. wosadne popoždnje w Hodžiju (sup. Albert)

07.2. – 2. niedzela do póstneho časa

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michałskej farje (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow; wudawačel a zamołwity: Serbski wosadny zwjazk, adresa redakcije/Adresse der Redaktion: Jerjowa/Heringstraße 15, 02625 Budyšin/Bautzen; Postvertriebsnummer: F 13145; zamołwity redaktor: superintendent Siegfried Albert (tel./fax: 03591/481280); čišć: Lausitzer Druck- und Verlagshaus GmbH/Serbska čišćernja, Hornčerska/Töpferstraße 35, 02625 Budyšin/Bautzen, zhotojenje a rozšěrjenje časopisa Pomhaj Boh podpěruje Domowina-Verlag GmbH Ludowe nakładnistwo Domowina, Sukelnska/Tuchmacherstraße 27, 02625 Budyšin/Bautzen; Pomhaj Boh wuchadza jonkroč za měsac. Lětny abonement plaći 10 hriwnow. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 1000 028 450, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00